



**Verslag nascholing ds. N.J. Cuperus
predikant Doopsgezinde Gemeente Rotterdam**
“Spreeken is zilver, preken is goud”

Hierbij mijn verslag van de ervaringen die ik van oktober 2009 tot april 2010 voor de bijscholing “spreken is zilver, preken is goud” heb opgedaan.

6 x 24 uur heb ik in deze periode samen met 7 collega's uit de PKN traditie gewerkt aan verschillende manieren om de eigen preken te versterken en/of te verdiepen. Daarbij heb ik het als verrijkend ervaren dat we met een kleine groep predikanten/pastoraal werkers deze training hebben gevolgd, omdat er hierdoor veel ruimte was om met eigen materiaal te werken. Een belangrijk uitgangspunt dat bij de aanvang van de training werd uitgesproken was: Het is niet de bedoeling in het vervolg anders te preken, maar je bewust te maken welke keuzes je maakt bij het samenstellen van de dienst en hoe je je eigen deskundigheid van het preken verder kunt versterken.

De opbouw van de training maakte dat iedere 24 uur er één bepaald thema werd besproken. Voor elk thema is een gastdocent gevraagd om op basis van diens deskundigheid een inleiding te houden. Persoonlijk heb ik de inzet van de verschillende gastdocenten als zeer positief ervaren, omdat zij vanuit hun persoonlijke ervaring, studie en/of promotie een eigen invulling gaven aan het desbetreffende onderwerp. Tevens maakte deze keuze dat de (kritische) vragen werden beantwoordt tegen de achtergrond van een sterke persoonlijke betrokkenheid bij het thema.

Zonder nu het hele programma door te lopen dat op de website van de PThU is te vinden, wil ik een aantal momenten benoemen die ik in deze training als zeer waardevol heb ervaren:

Als eerste noem ik de video bespreking. Ieder van ons had de opdracht gekregen een video opname te maken van een dienst. Behalve dat het heel bijzonder is om naar je eigen manier van voorgaan te kijken, deze te interpreteren en jezelf daarop te bevragen, heb ik het ook als verrassend ervaren hoe anderen naar jouw manier van voorgaan kijken. Waarbij in ons groepje van acht er (gelukkig) de veiligheid, openheid en welwillendheid was om zorgvuldig en respectvol kritisch naar elkaars werk te kijken en daarover te spreken.

Als tweede benoem ik de inleiding van Kees Bregman, PKN predikant te Soest. Behalve dat hij bevestigde dat predikanten in een verbale traditie staan, trof mij de wijze waarop hij in zijn studie gebruik heeft gemaakt van literatuurwetenschappelijke inzichten. In zijn betoog wees hij erop dat de zeggingskracht van de preek versterkt wordt door gebruik te maken van poëtische dynamiek van de taal. Juist door de woorden en de stiltes als een gedicht over te brengen in de preek worden mensen aangesproken op existentieel niveau.

Als derde noem ik de inbreng van Johan Smit en Elske Cazemier. Met grote vanzelfsprekendheid lieten zij zien hoe je als preek het gesprek aangaat met de gemeenteleden. Deze methode van het dialogisch preken maakt dat de aanwezigen direct betrokken zijn bij het vormgeven van de preek. Door vraag en antwoord wordt er gezamenlijk gezocht naar een uitleg en verdieping van de aangereikte Bijbeltekst. Hierbij kunnen er aan de predikant vragen worden gesteld waar die niet op voorbereid is. Deze methode vraagt dan ook van hem of haar voldoende deskundigheid om op een respectvolle wijze met dergelijke vragen om te gaan, zodat deze het preekproces niet



belemmeren. Een belangrijk hulpmiddel daarbij is de start van de preek: Na een korte inleiding stelt de predikant de eerste vraag. Deze is richtinggevend voor het verdere verloop.

Als vierde noem ik de inleiding van Ineke de Feyter. Als medewerkster van de IKON vertelde zij over de mogelijkheden die de elektronische mediakanalen hebben om de viering te ondersteunen. Behalve het gebruik van beamers, films, websites en alle andere kanalen, zoals vriendschapsnetwerken via Hyves, Facebook, LinkedIn, maar ook video-opnames en reclame, kan dit vele malen sterker worden ingezet. Door de veelheid van deze mogelijkheden en de niet aanwezige deskundigheid van predikanten op dit gebied gebeurt dit te weinig of onvoldoende functioneel. Zij pleitten er dan ook voor om ons daar verder in te verdiepen, zeker als gemeenten het contact met jongeren niet willen verliezen.

Dat er in de cursus ook aandacht is geweest voor het bevindelijk preken is m.i. terecht. Maar voor mijzelf sprekend vond ik dit onderdeel weinig inspirerend. Het video fragment bevestigde voor mij dat deze manier van preken niet overeenkomt met mijn spiritualiteit. De voorganger zegt in zijn preek wel heel nadrukkelijk te weten wat God wil, kan en doet. In deze manier van preken is geen ruimte voor het mysterie. In plaats van dit fragment had ik liever gehad dat er meer aandacht had mogen zijn voor andere onderdelen van het thema "Persoonlijkheid en spiritualiteit".

Wat ik bij dit thema van de training een sterk onderdeel vond was het maken van de kernkwadranten. Evenals bij het bespreken van de video-opname maakten wij op deze manier voor elkaar inzichtelijk waar volgens ons de kwaliteit, de valkuil, de uitdaging en de allergie van de prediker ligt binnen de preken.

Over het geheel heb ik de training als een verrijking ervaren in mijn ontwikkeling. De handvatten die ik aangereikt heb gekregen hebben gemaakt dat ik me bewuster ben geworden dat het belangrijk is scherp keuzes te maken in wat ik wil zeggen in de preek. Het voorkomt dat ik me laat verleiden om in één dienst een opsomming te geven van opgedane kennis en inzichten. Deze kunnen ook op een ander moment verteld worden. Een beperking van thema's versterkt de zeggingskracht van de preek en geeft ruimte voor een verdieping van de tekst.

Daarnaast ben ik erin bevestigd dat het belangrijk is om de actualiteit in de dienst te verwerken. Waarbij ik me wel voor ogen moet houden dat dit niet moet leiden tot een opsomming van verschillende situaties. Ook hier zit de kracht in de beperking. Tot slot ervaar ik de dienstnabespreking als een goed instrument om binnen de gemeente verder over de tekst door te spreken. Waarbij de brochure "In gesprek over de preek" van de PKN een goede aanzet geeft om dit in de gemeente te organiseren.

Tot zover mijn ontdekkingen, ervaringen en inzichten die ik tijdens deze training heb opgedaan. Een cursus die ik met veel plezier heb gedaan.

november 2010